

**UNIVERSITY GOCE DELCEV – STIP
FACULTY OF LAW**

**STUDENT'S
SOCIAL
SCIENCE
JOURNAL**

YEAR 2018, ISSUE NUMBER 4

**STUDENT'S SOCIAL SCIENCE JOURNAL
FACULTY OF LAW
UNIVERSITY GOCE DELCEV – STIP**

**Year 2017, Issue Number 4
ISSN 2545-4021**

Publisher:

prof. Jovan Ananiev, Ph.D

Editorial Board

prof. Blažo Boev, Ph.D

prof. Liljana Gudeva – Koleva, Ph.D

Risto Kostruranov, LL.M

prof. Jovan Ananiev, Ph.D

Ass. Prof. Ana Nikodinovska Krstevska, Ph.D

International Editorial Board

Ivan Ilic

Faculty of Law, University in Nis, Serbia

Agim Nuhiu

Faculty of Law, State University of Tetovo, Macedonia

Dunja Duić

Faculty of Law in Osijek, Croatia

Olga Koshevaliska

Assistant professor at the Faculty of Law
Goce Delchev University in Shtip, Macedonia

Elena Maksimova

Teaching assistant at the Faculty of Law,
Goce Delchev University in Shtip, Macedonia

Ana Nikodinovska Krstevska

Assistant professor at Faculty of Law,
Goce Delcev University in Shtip, Macedonia

Olga Sidenko

Senior lecturer in political science at Voronezh state University,
Lecturer at Voronezh State University, Russia

Dimitar Apasiev

Assistant professor at the Faculty of Law,
University Goce Delcev – Shtip, Macedonia

Andon Majhoshev

Assistant professor at the Faculty of Law,
University Goce Delcev – Shtip, Macedonia

Darya Scheglova,

Senior lecturer in political science at Voronezh state University,
Lecturer at Voronezh State University, Russia

Boryana Aleksandrova

Sofia University “St. Kliment Ohridski”, Bulgaria;

Faculty of Law, Department for International Law and International Relations, Bulgaria
Giorgia Bevilacqua
National Research Council, Institute for Research on Innovation and Services for Development “, Italy
Nives Mazur Kumrić
Faculty of Law, University of Liège, Belgium

Editorial Staff

Ass. Prof. Ana Nikodinovska Krstevska, Ph. D
Ass. Elena Maksimova, LL.M.
Elena Trajkovska, Student
Kire Ivanov, Student

Editor in chief

Ass. Prof. Ana Nikodinovska Krstevska, Ph. D

Language editor

Danica Gavrilovska-Atanasovska
(Macedonian language)

Technical editor

Slave Dimitrov
Blagoj Mihov

Address of the Editorial office

University Goce Delcev – Stip
Faculty of Law
ul.”Krstev Misirkov” BB PO.BOX 201
PO. Box 201, 2000 Stip
Republic of Macedonia

СОДРЖИНА:

АТАНАСОВСКА Невенка, *ПРАВНАТА ИНФОРМАТИКА И НЕЈЗИНАТА ПРИМЕНА*.....стр.5

БОГДАНОВА-СМИЛЕВСКА Билјана, *КРИВИЧНО-ПРАВНА ОДРЕДЕНОСТ НА ЗЛОУПОТРЕБАТА НА ДРОГА ВО РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА*.....стр.11

БОЖИНОВСКА Елица, *АКРЕДИТИВОТ КАКО БАНКАРСКИ ИНСТРУМЕНТ ВО МЕЃУНАРОДНИОТ ПРОМЕТ НА СТОКИ И УСЛУГИ*.....стр.23

ГОЦИРОВ Кирил, *ЕВРОПЕИЗАЦИЈАТА НА ЗАПАДЕН БАЛКАН*.....стр.31

ЗАХОВА Цветанка, *ОДГОВОРНОСТ НА ПРЕВОЗНИКОТ ВО МЕЃУНАРОДНИОТ ПРЕВОЗ НА СТОКА*.....стр.37

ИЛИЕВА Ивана, *ПОИМОТ РЕОРГАНИЗАЦИЈА И ПЛАН ЗА РЕОРГАНИЗАЦИЈА ВО СТЕЧАЈНА ПОСТАПКА ВО ПРАВОТО НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА*.....стр.47

МИЦЕВСКА Каролина, *ОДНОСИТЕ СО ЈАВНОСТА И ВЛИЈАНИЕТО ВРЗ ЈАВНОТО МИСЛЕЊЕ*.....стр.55

МЛАДЕНОВА Ева, *АНАЛИЗА НА МАКЕДОНСКИТЕ БЕРЗАНСКИ ИНДЕКСИ МБИ10 И ОМБ СО ПОСЕБЕН ПРЕГЛЕД НА 2016 ГОДИНА*.....стр.63

РИБАРЕВ Симеон, *ОБВРСКИТЕ НА ИЗВЕДУВАЧОТ КАЈ ДОГОВОР ЗА ГРАДЕЊЕ СПОРЕД МАКЕДОНСКОТО ПРАВО*.....стр.73

СТОЈАНОВА Жаклина, *ПОЛОЖБА НА СТРАНСКИТЕ РАБОТНИЦИ, МИГРАНТИТЕ И ЛИЦАТА БЕЗ ДРЖАВЈАНСТВО СПОРЕД МАКЕДОНСКОТО НАЦИОНАЛНО ПРАВО*.....стр.83

ХРИСТОВ Павле, *НАДВОРЕШНА ПОЛИТИКА НА ЕВРОПСКАТА УНИЈА КОН РЕПУБЛИКА ТУРЦИЈА*.....стр.91

СЕКЦИЈА ПОСВЕТЕНА НА АНТИДИСКРИМИНАЦИЈА, ПРЕВЕНЦИЈА НА ГОВОР ОД ОМРАЗА И КРИМИНАЛ ОД ОМРАЗА.....стр.99

АМЕДОВ Абдул, *ДИСКРИМИНАЦИЈА ВРЗ ОСНОВА НА НАЦИОНАЛНА ПРИПАДНОСТ*.....стр.101

БОЖИНОВСКА Елица, *ПРАВО НА АБОРТУС И ЗАКОНСКИТЕ ПРОЦЕДУРИ ПРИ ОСТВАРУВАЊЕ НА ОВА ПРАВО*.....стр.105

ЗАХОВА Цветанка и КОСТУРАНОВА Ана, *ГОВОРОТ НА ОМРАЗА ВО ЈАВНИОТ ДИСКУРС И НИВОТО НА НЕГОВА ТОЛЕРАНЦИЈА ВО МАКЕДОНСКОТО ОПШТЕСТВО*.....стр.111

ЈОВАНОВА Душица, <i>ГОВОР НА ОМРАЗА И МЕДИУМИ</i>	стр.117
КАРОВА Марина, <i>ЗАБРАНАТА ЗА ТОРТУРА НА МЕЃУНАРОДНА И НАЦИОНАЛНА СЦЕНА</i>	стр.121
МАРИНКОВА Марија, <i>ГОВОР НА ОМРАЗА И МЕДИУМИ</i>	стр.129
МИТРОВИЌ Давид, <i>НЕЗАВИСНОСТ НА СУДСТВОТО КАКО ЗНАЧАЕН ПОСТУЛАТ ВРЗ КОЈ СЕ ЗАСНОВА ВЛАДЕЕЊЕ НА ПРАВОТО</i>	стр.153
НИКОЛОВ Иван и КАРОВА Марина, <i>СЛОБОДА НА ИЗРАЗУВАЊЕ ВО РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА</i>	стр.159
НИКОЛОВ Иван, <i>КРИМИНАЛ ОД ОМРАЗА И МАРГИНАЛИЗИРАНИ ГРУПИ</i>	стр.163
РАЈЧИНОСКИ Ѓорѓи, <i>ПОЛИТИЧКА ДИСКРИМИНАЦИЈА СО ОСВРТ НА ПОЛИТИЧКАТА ДИСКРИМИНАЦИЈА ВО РАБОТНИТЕ ОДНОСИ ВО РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА</i>	стр.169
РИСТОВСКА Венета, <i>ПРИПАДНОСТА КОН ЕТНИЧКИТЕ ЗАЕДНИЦИ И ВЕРСКИТЕ УБЕДУВАЊА КАКО ОСНОВИ ЗА ДИСКРИМИНАЦИЈА ВО РАБОТНИТЕ ОДНОСИ</i>	стр.177
СТЕПАНОВСКА Моника, <i>РАСА, БОЈА НА КОЖА И ЕТНИЧКА ПРИПАДНОСТ – ДОМИНАНТНИ ОСНОВИ ЗА ДИСКРИМИНАЦИЈА</i>	стр.183
ТОМЧЕВСКА Симона, <i>ДИСКРИМИНАЦИЈА БАЗИРАНА ВРЗ ПОЛ</i>	стр.189
ТРАЈКОВА Александра, <i>РОДОВА РАМНОПРАВНОСТ И ДИСКРИМИНАЦИЈА НА ЖЕНАТА</i>	стр.195
ЧЕСТОЈНОВА Пепица, <i>ДИСКРИМИНАЦИЈА ВРЗ ОСНОВА НА ЕТНИЧКО ПОТЕКЛО</i>	стр.199

ДИСКРИМИНАЦИЈА ВРЗ ОСНОВА НА ЕТНИЧКО ПОТЕКЛО

Апстракт: Во трудот на тема „Дискриминација врз основа на етничко потекло“ ќе биде опишана добро познатата ситуација за овој вид на дискриминација во нашето секојдневие. Не зависно дали се однесува за поединци со етничко потекло - Роми или Албанци, Турци и слично. Секако и обратно. Дискриминација врз основа на етничко потекло најчесто ја среќаваме во области на образование, вработување, здравство, медиуми, социјална заштита, добра и услуги и слично. Сметам дека една од најзагрозените категории на дискриминаторско однесување во нашето општество се токму лицата чие етничко потекло е различно од етничкото потекло на мнозинството во општеството. Во овој труд би сакала да истражувам студии на случаи, во врска со овој вид на дискриминација, и како таа се негува во нашето општество и компаративно во другите држави. Како резултат на овој труд очекувам на прво место да се подигне свеста на секој до кој ќе допрат тие зборови, како второ, со истражувањето би сакала начелно да ги опфатам областите каде што почесто се среќава овој вид на дискриминација, за кои делумно сме свесни. Дали нешто ќе се сфати како дискриминација или не, тоа е работа на лично субјективно чувство и зависи од личните сфаќања на секој човек. Но да го препознае, тоа е вештина која ја стекнува во текот на неговиот животен век.

Клучни зборови: *дискриминација, етничко потекло, еднаквост, области на дискриминација, рамноправност.*

CESTOJNOVA Pepica

DISCRIMINATION IN BASE OF ETHNICITY

Abstract: In the paperwork called Discrimination Based on Ethnicity, a well known situation will be described happening basically every day. This discrimination is made either consciously or unconsciously and it is directed towards individuals belonging to different ethical origin, such as Roma people, Albanians, Turks, etc. Vice versa is also possibility. We can also be witnesses of discrimination, being neither discriminated nor discriminator. Discrimination based on ethnicity is often present in the area of education, employment, health system, medi, social protection, goods, services, etc. The main topic and the goal of this paper work and reasearch projects is the fact that I personally am against dicrimination and my personal standpoint is that we are all born equal and as long as we are given equal opportunities, we can equally advance in the society. In accordance with the priciple of equality, all people are born equal, without preferences regarding their rights and responsibilities. I believe that one of the most exposed category on discrimination in our society are the people belonging to different ethnical group from the majority where they belong. In this research work I would like to make a research on case studies related to this type of discrimination, how it is treated in our society and to compare it with other countries. As a result from this research project, firstly, I expect to raise the consciousness to everyone reading it, which often face discrimination of this type, of which we are partially aware. Whether something will be taken as discrimination or not, it is a matter of personal considerations every person has. But to recognize it, that is a skill which is aquired during a person's lifetime.

Keywords: *discrimination, ethnicity, equality, areas of discrimination, equality.*

Вовед

Кога негативните ставови кон одредена група доведуваат до тоа членовите на групата воопшто да не можат да ги уживаат нивните човекови права или тоа да го прават во помала мерка од другите, во таков случај станува збор за дискриминација. Дискриминацијата претставува кршење на човековите права и може да се јави како резултат на расистички ставови или други предрасуди кои не се расистички по својата природа но се исто онолку негативни според последиците што ги оставаат врз директните жртви и врз општеството како целина. Под етничка дискриминација се подразбира секој вид дискриминација поради етничката припадност на едно лице. Таков вид дискриминација е пречка за пријателските односи меѓу народите. На почетокот мора да се напомене дека и Република Македонија, како и другите држави кои биле дел од другите политички системи, наследила една ситуација во областа на дискриминацијата која има влијание и во денешно време, посебно на полето на вклучувањето на немнозинските заедници во државните институции и тој дисбаланс трае до денес. Дискриминација поради етничка припадност може да се случи во разни области, какви што се: вработувањето, социјалната заштита, образованието итн.

Од 20-годишното искуство на независна и суверена Република Македонија може да се заклучи дека ако постои дискриминација врз етничка основа, таа може да ги наруши односите помеѓу етничките заедници и да биде сериозна пречка за севкупниот развој на државата. Токму поради ова во Република Македонија посебно значење се дава на политиките за недискриминација и се ратификуваат и меѓународни тратати и договори од оваа област. Важноста на спречувањето на дискриминацијата врз етничката основа се познава и во Уставот на Република Македонија и тој предвидува дека граѓаните на Република Македонија се рамноправни што се однесува на нивните права и слободи, без разлика на нивната етничка припадност. Низа други закони имаат одредби кои се однесуваат на дискриминацијата, како што се Законот за работни односи, Закони за државни службеници, Закон за социјална заштита итн.

Со донесувањето на Законот за спречување и за заштита од дискриминација се дава еден дополнителен и многу важен имплус за спречување на дискриминацијата. Важноста на овој Закон не е само во одредбите што се забрануваат секој вид дискриминација, туку и во неговата активна улога, без која антидискриминациски одредби нема да ја имаат истата сила во практичната примена. Законот предвидува процесни одредби за докажувањето на дискриминацијата. Значењето на овој Закон се потврдува со основањето на државен орган чија главна задача е спречувањето и заштитата од дискриминацијата – Комисијата за заштита од дискриминацијата. Владата на Република Македонија со цел зајакнување на антидискриминациските политики ја усвои Националната стратегија за еднаквост и за недискриминација чија основна цел е во општеството да се подобри статусот на најранливите категории граѓани и да се обезбеди континуиран развој во остварувањето на еднаквоста и на недискриминацијата.

Во стратегијата се прави посебен осврт на дискриминацијата врз етничка основа и се предлагаат конкретни мерки и активности, какви што се зајакнување на капацитетите на институциите, унапредување на правата на заедниците кои се под 20 % од вкупното население во Република Македонија. Спроведувањето на оваа стратегија е многу важно за антидискриминациските мерки што треба да се преземаат од страна на институциите.

Области на дискриминацијата

Дискриминација врз етничка основа според податоците на народниот правобранител и од досегашните истражувања направени во Република Македонија најчесто се појавува во следните области:

- Дискриминација по основа на етничка припадност во областа на вработувањето и на работните односи во јавната и во државната администрација се појавува дисбаланс на процентот на припадниците на етничките заедници во институциите. Досегашните случаи на претставки пред народниот правобранител го потврдуваат истото. Процентот на

припадниците во органите на државната управа и во јавните претпријатијата не го постигнал нивото од 25 %. Во законите со кои се регулираат вработувањата во јавната администрација ќе бидат содржани мерки со кои ќе се обезбеди правична застапеност на заедниците во сите централни и локални јавни тела и на сите нивоа на вработување во тие тела, истовремено почитувајќи ги правилата за компетентност и за интегритет според кои се раководи јавната администрација.

Во законите од областа на работните односи, како што се Законот за работните односи, Законот за државни службеници и Законот за јавни службеници има одредби со кои се уредува соодветната и правичната застапеност. Тоа е еден практичен начин како може да се спречи дискриминацијата при вработувањето во органите на државната управа и за јавните претпријатија. Трендот на позитивната дискриминација во областа на вработување во јавната и во државната администрација продолжува и понатаму. Секоја година од страна на институциите се подготвува Годишен план за правична застапеност и врз тие планови Секретаријатот за спроведување на Рамковниот договор, преку Агенцијата за администрација објавува огласи за вработување на државни службеници. Државните службеници примени на работа преку Секретаријатот, со Владина одлука се распоредуваат во државната и во јавната администрација, овозможувајќи широк опфат на сите институции што е во согласност со определбите на државата за интеграција на припадниците на етничките заедници во институциите на системот. Во овие огласи за вработување им се дава предност на кандидатите од етничките заедници, нормално, притоа поминувајќи низ сите законски процедури. Во пракса, се сретнуваат случаи на огласи за вработување, во кој посебна предност им се дава на припадниците на помалите етнички заедници односно кои се под 20% со севкупното население во Република Македонија.

- Пристапот кон добра и услуги е една област во која можноста за дискриминација врз етничката основа е можна поради големиот опфат на областите кои се опфаќаат со овој поим. Таков вид дискриминација може да се појави во пристапот до информации, во јавниот превоз, во домувањето итн. Истовремено овој вид дискриминација е најтежок за докажување и токму поради тоа нема толку податоци за нејзината појава во Република Македонија. Законската регулатива во Република Македонија овозможува заштита и одбрана од дискриминацијата во пристапот кон добрата и услугите. Законот прецизира дека одредбите се применуваат од страна на државни органи, од органи на локалната самоуправа, од правните лица со јавни правни овластувања и од физички лица што овозможува заштита и спречување на дискриминацијата во сите области на јавниот живот. Дискриминацијата кон пристапот до добра и услуги се појавува и на индиректен начин, па припадниците на етничките заедници можат да не бидат свесни дека се дискриминирани.

Механизми за заштита од дискриминација во Република Македонија

- Народниот правобранител, согласно со Уставот на Република Македонија, посветува посебно внимание на заштитата на начелото на недискриминација во органите спрема кои надлежно постапува. Оваа уставна одредба е операционализирана во Законот за Народниот правобранител и со неа е востановена надлежност согласно која Народниот правобранител презема дејствија и мерки за заштита на начелото на недискриминација во органите на државната власт на централно и на локално ниво. Народниот правобранител постапува бесплатно по претставки поднесени од граѓаните, а може да постапува и по сопствена иницијатива. Јазикот на кој се поднесува претставката не претставува пречка за комуникација со Народниот правобранител. Со Народниот правобранител може да се комуницира на еден од службените јазици и неговото писмо, а Народниот правобранител одговара на македонски јазик и неговото кирилско писмо, како и службениот јазик и

писмото што го употребил подносителот на претставката. Претставката на Народниот правобранител може да се поднесе писмено на образец, усно на записник или по електронски пат. Доколку при постапувањето на Народниот правобранител востанови и констатира дека со одредени дејствија или акти постои дискриминација може да даде препорака, укажување, мислење и сугестија до органите на државната управа, единиците на локалната самоуправа и до органите и организациите со јавни овластувања. Покрај Народниот правобранител дејствија за заштита од дискриминација преземаат и Комисијата за заштита од дискриминација, Уставниот суд на Република Македонија и Правен застапник за еднаков третман помеѓу жените и мажите.

Примери од пракса на народен правобранител по повод дискриминација врз основа на етничко потекло

1. По препорака на Народниот правобранител запрено е иселување на ромски семејства. Секретаријатот на Фондацијата на декадата за вклучување на Ромите од Будимпешта, Република Унгарија, побара од Народниот правобранител да интервенира за заштита на правата на ромски семејства кои со Одлука на Советот на Општината Кавадарци требало да се иселат од нивните долгогодишни живеалишта во населбата Тенеке Маало и да се дислоцираат во контејнери обезбедени од Општината. Народниот правобранител спроведе постапка со увиди на самото место, при што во разговор со засегнатите граѓани утврди дека дислокацијата не е по нивна желба, туку по барање и притисоци од другите жители од ова место, како резултат на неприфаќање на Ромите кои дошле од други градови и се населиле во ова маало. Народниот правобранител достави Препорака до градоначалникот на Општина Кавадарци и до Советот на Општината за повреда на правото на домување со елементи на дискриминација по етничка основа кон припадници на ромската заедница, жители на Тенеке Маало во Кавадарци, прекршување на одредбите на Законот за домување, и стандардите кои се однесуваат на почитувањето на човековите права од областа на домувањето, укажувајќи дека контејнерите не претставуваат единици за домување кои би ги задоволиле минималните животни стандарди на засегнатите лица. Во тој контекст, меѓу другото, препорача да се преземат активности за преиспитување на постапката за дислоцирање на населбата и сместување на припадниците на ромската заедница во контејнери, со одложување на примената на донесената одлука укажувајќи дека преселбата на граѓаните од едно на друго место во Општината задолжително треба да се биде со нивна согласност за претходно обезбедената нова локација на територијата на Општината, каде што жителите од населбата Тенеке Маало би продолжиле да живеат, во нормални услови и соодветни единици на домување, без какво било чувство на дискриминација. Народниот правобранител беше известен дека не е започната постапка за набавка на контејнери, ниту пак Ромите се присилно преселени, односно одлуката на Советот на Општината не беше применета.
2. Конкурсот за доделување на стипендии за ученици – Роми не обезбедува подеднаков пристап на сите ученици – дискриминира. Народниот правобранител по сопствена иницијатива отвори постапка по објавениот Конкурс на Министерството за образование и наука за стипендирање на пет категории ученици Роми во јавните и приватните училишта во учебната 2014/2015 година, затоа што со овој Конкурс во условите за доделување на стипендија за петтата категорија – ученици со успех од 2.00 до 2.99, еден од критериумите е кандидатите да се редовни ученици запишани во прва, втора, трета и четврта години во приватните и државните средни училишта и да се официјално живеалиште од Општина Шуто Оризари, Прилеп, Тетово и Штип. Според Народниот правобранител со вака предвидените услови децата кои не се со место на живеење на горенаведените општини не може да конкурираат ниту во категоријата каде што се предвидува повисок просек ниту во

категијата со помал просек од успехот поради тоа што не се со официјално место на живеење во Шуто Оризари, Прилеп, Тетово и Штип. Поради ограничувањето на учениците Роми од други градови во државите кои не живеат во наведените општини да конкурираат Народниот правобранител оцени дека постојат елементи на дискриминација по основа на образование, поради што достави укажување до Министерство за образование и наука, Управа за развој и унапредување на образованието на припадниците на заедниците дека е потребно да се интервенира во содржината на објавениот Конкурс, односно истиот да се повлече или постојниот да се дополни, со можност за конкурирање на сите учесници Роми со што ќе се спречи појава на дискриминација. Прифаќајќи ја интервенцијата на Народниот правобранител, Управата за развој и унапредување на образованието на јазиците на припадниците на заедниците информираше дека укажувањето на Народниот правобранител ќе се имплементира во учебната 2015/2016 година, меѓутоа, истото не е реализирано.

Заклучок

Најшироко прифатена дефиниција за раса е онаа на Меѓународната конвенција за елиминација на сите форми на расна дискриминација. Во членот 1 оваа Конвенција ја дефинира расната дискриминација како секое разликување, исклучување или привилегирање врз основа на раса, боја на кожа, потекло или национално или етничко потекло кое има за цел да го оневозможи или да го отежни признавањето, уживањето или практикувањето на еднаква основа на човековите права и основните слободи во полето на политичкиот, економскиот, општествениот, културниот и во други полиња на јавниот живот. Во европскиот регионален контекст важна е и дефиницијата на Европската комисија против расизам и толеранција, според која расизмот и расната дискриминација се врзуваат за основите – раса, боја на кожа, религија, јазик, националност или национално или етничко потекло. Оттука, може да се заклучи дека основата раса во меѓународното право се смета дека вклучува цел збир на карактеристики кои произлегуваат од биолошки, економски, културни и историски, и општествени фактори. Расизмот не е заснован на објективни карактеристики, туку на односи на доминација и потчинетост, на омраза кон другиот, сторена или на прв поглед одобрена преку создавање на слика за другиот како инфериорен, одвратен, на крајот и како помалку – човек. Накратко, ова би значело дека расата е всушност општествена конструкција, а не вистински постојна разлика помеѓу луѓето. Основа на раса е првата основа која е заштитена со посебен правно – обврзувачки инструмент против дискриминација од ООН и која, покрај полот, е жива и најголема заштита во меѓународното право и во националните законодавства. Важно прашање на кое се осврнуваат инструментите за заштита од расна дискриминација е дистанцирањето од теориите за постоење на различни раси. Етничката припадност често се разгледува како дел од расната дискриминација.

Користена литература

Обележувачи – Борба против говор на омраза преку едукација за човекови права.

Водич за спроведување на националната стратегија за еднаквост и недискриминација врз етничка припадност, возраст, ментална и телесна попреченост и врз полова основа.

Народен правобранител во заштита од дискриминација – основни поими со законски текстови.

Годишен извештај за степенот на обезбедувањето почитување, унапредување и заштита на човековите слободи и права.